

שיחות אל־יעזר

שיחות ומאמרי הגאון רבי אליעזר געלדצעהלער זצ"ל
ראש ישיבת 'אור ישראל'

פרשת פקודי

גליון 55

שיחת שבוע זו נתנדב ע"י

ידידנו הרה"ח ר' חיים ישעיה אשר גוטמאן הי"ו
רב פעלים ומקבצאל של תורת מרן ראש הישיבה זצ"ל
לרגל השמחה במעונו בלידת בנו למז"ט

וכאן המקום לברך ברכת מז"ט לאביו

הרב החסיד ר' דוד נח שליט"א

ידיד נפשו של רה"י ועמוד התוך של הישיבה הק'
שיזכו אביו ואמו להכניסו לבריתו של אאע"ה בזמנו, וכן
יכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים ולגדל בתורה
בחסידות וביראת שמים

הרוצה לנדב גליון לע"נ או לרגל שמחה וכדו',
וכן להערות ותיקונים, ולקבלת השיעור מידי שבוע

נא לפנות ל sichoseliezer@gmail.com

התלהבות הלב, קבלת עול ואמונה

פשוטה, ושמירת הדיבור[°]

עוד יותר 'שבת שקלים' מהשבת שעברה. שהרי כולנו יודעים על עצמנו שרק בזמן שאנו חוזרים על שיעור קשה ומורכב יכולים אנו להתבונן היטב, ורק אז עומדים על ה'ווארט' של השיעור. כי בזמן השיעור שומעים הרבה דברים בבת אחת וקולטים בערך ואין כ"כ זמן לחשוב ולחשבן, אבל אחרי שיש קצת זמן ושקט, כשעוברים על הסוגיא התוס' ורעק"א, אז מבינים את כל השיעור הרבה יותר לעומק, והוא נקנה במוח ולב של הלומד. כן הוא בעניננו, בשבת שקלים אנו טרודים להבין היוצרות ולשמוע הקריאה למהדרין וללמוד הספה"ק בעניני שבת שקלים, אבל בשבת הזו אין שום דבר מכל זה, ולכן נוכל לשבת ולהכניס כל אלו הענינים הנשגבים לתוכנו ע"י חזרה שוב ושוב. ובפרט בקביעת השנה כהאי שתא, שיש לנו בעצם ענין שבת שקלים שלשה שבועות ברצף, כי קראנו פ' כי תשא,

שבת של הפסקה להתבונן

שבת זו שבין פרשיות שקלים וזכור נקראת שבת פנוי או שבת הפסקה, כיון שאין קוראים פרשה מיוחדת בשבת זו שבתוך ארבע פרשיות. אמנם על שבת זו יש להסמיך מה שרש"י מביא מתו"כ (ריש ויקרא) 'ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, ק"ו להדיוט הלומד וכו"'. כך אחרי שקראנו במחצית השקל וזכינו לענין 'זוקף את ראשן' ושמענו ענינים גדולים על 'מטבע של אש', הבינו חז"ל שלא נוכל להיכנס תיכף ומיד לשבת זכור וענין מחית עמלק, כי אז לא נקנה באמת עניני שבת שקלים לאשורם, לכן קבעו לנו שבת אחת שאין בה קריאה מיוחדת, שבה נוכל להתבונן שוב ולהכניס כל אלו הענינים של שבת שקלים לתוכנו.

ובכן, לא רק ששבת זו היא המשכה של שבת שקלים, אלא מבחינה מסוימת היא

[°] ה' פקודי תש"ס, תשס"ג

עוד משכן מיוחד לעדות זולת המשכן העיקרי. ומבאר שהקב"ה צוה למשה לקחת את כל ה'הותר', היינו הרצונות והתשוקות והחשק שבתוך לבות בני ישראל, שרצו להביא תרומה לה', והאהבה הרבה הזאת היא גופא תהיה משכן לעדות, שתתקיים התורה בתוכם. וזה שאמר המדרש 'הלך משה ועשה בהן' ודרו"ק.

להב הלב וקבלת עול המעשה

ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקדש ואת אדני הפרכת, מאת אדנים למאת הככר ככר לאדן (לח, כז). יש לדקדק בלישנא 'מאת אדנים למאת הככר' דמקופיא נראה מגומגם, שהרי מאת הככר הובאו רק לצורך הני אדנים וא"כ הול"ל מאת הככר למאת האדנים, וכפי שמסיים הפסוק 'ככר לאדן' ולא 'אדן לככר'. ומבאר השפ"א דבר נורא ואיום, שבאמת אין הפשט שהיו מאה אדנים ולכן הביאו מאה ככר, אלא אדרבה, הסיבה שהצטוו לעשות מאה אדנים היא מפני שבנדבות לבם של ישראל היו מאה ככר, וע"י התלהבותם ואש תשוקתם לתרומת ה' שהכניסו לתוך ככרי כסף שנדבו, ה'מטבע של אש' שבתוך מחצית השקל, מתוך זה המשיכו ענין מאה אדנים. נמצא שהתכלית באמת היא הככר, היינו מה

ובשבוע אחר כך שבת שקלים ובשבוע הזה שבת פנוי כנ"ל.

'המשכן, משכן העדות'

אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה עבדת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן (שמות לח, כא). כביאור ענין 'משכן העדות' מבאר השפ"א, שאחרי שבני ישראל נכשלו בעון העגל נשברו מאד, והגיעו עד כדי יאוש לחשוב אפסה תקוותנו וכבר אין אנו ראויים להיות עם סגולה וגוי קדוש. על זה נצטוו לבנות 'משכן העדות', שהוא עדות לכל באי עולם ולכל איש מבני ישראל, שהשכינה שורה בישראל. שגם אחרי ששגגת ונפלת, אם רק תקום מעפר ותעבוד קשה לבנות משכן לה' בקרבך, אז תאמר התורה על משכן זה 'משכן העדות', ותשרה שכינה בתוכך כבימי קדם.

או כלך לדרך זו, הנה עה"פ שקראנו בשבוע שעבר (לו, ז) 'והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אתה והותר' דרשו חז"ל (שמו"ר נא) 'נכנס משה אצל בצלאל ראה שהותיר מן המשכן, אמר לפני הקב"ה רבון העולם עשינו את מלאכת המשכן והותרנו, מה נעשה בנותר. אמר לו לך ועשה בהם משכן לעדות. הלך משה ועשה בהן וכו'". ועמד חידושי הרי"מ היכן מצינו שהיה

המעשה. גם אם הוא 'טרוקענע מעשה', אבל צריך להיות 'עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו'. גם אם הלב סתום, ואינך מרגיש נועם ועריבות ומתיקות התורה והתפילה והמצוה, אם אתה מתעקש לעשות ולחזור ולעשות תזכה ל'ויברך אותם משה'. ומהי הברכה, כתב רש"י 'אמר להם, יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אלהינו עלינו ומעשה ידינו וגו''. דהיינו אחר שאתם עושים מצות ה' כמצווה עליכם תזכו שתשרה שכינה במעשה ידיכם. דהיינו שהקב"ה יכניס בתוכך ובתוך המצוה שלך הגעשמאק והברען והאש עד שיתקיים כך 'ויהי נועם ה' אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננהו וגו''. ויש להסמך לענין זה את דברי חז"ל (יומא נג.) 'אף על פי שהאש יורד מן השמים, מצוה להביא מן ההדיוט'.

לכן אם האדם רוצה לבנות משכן לה', אל לו להתפעל מזה שאינו מרגיש את המטבע של אש, אל לו להתייאש אם הלימוד קשה לו או אם התפילה יבשה, אלא יעמוד להתפלל בעקשנות וישב ללמוד בהתמדה, ואז יראה שיפתחו לו שערי הלב. כי כן הוא באמת במציאות, ה'נועם ה'' הוא ברכה מן השמים, אבל הוא יבוא עליך רק אחרי 'מעשה ידינו', המעשה הכפול ומכופל. יש בחור שלומד ורואה בתורתו המתיקות וה'נועם ה'' או שיש לו הנאה לגמול

שיש בתוכו, הנדיבות לב שהוא הוציא וגילה, והאדנים הם הכלי שנועדו לקבל אור זה, ושפיר נקט 'מאת אדנים למאת הככר', שהאדן בשביל הככר.

אמנם הפסוק מסיים 'ככר לאדן'. ולכאור' הכוונה לרמז שאע"פ שעיקר המכוון אינו האדנים אלא הככר וכנ"ל, שהוא מרמז למטבע של אש שבתוך המחצית השקל, אבל צריך לדעת שגם אם אדם יודע שחסר לו ענין האש, והככר שלו אינו ראוי לעשותו אדנים, אבל 'אי אתה בן חורין להיבטל ממנה', אלא אתה צריך לעשות אדנים ולתרום מחצית השקל גם אם הוא קר ויבש כעץ שכך מצוותך וזה רצון ה', שתקיים את התורה גם אם לעת עתה אתה שרוי במוחין דקטנות ולבך סתום. וזה 'והדל לא ימעיט', שעדיין צריך אתה לתת את המטבע שלך גם במצב של דלות, שאם אין אדן אין ככר, ואם אין ככר אין אדן. הקאך והברען הם ודאי עיקר המכוון, אבל א"א לתת מטבע של אש בלי מטבע של כסף, וגם אם אתה מרגיש שהמטבע שלך אינו ראוי, צריך אתה לתתו, ו'לא אל גומר עלי', שע"י שתעשה מה שמוטל עליך כבר תזכה לפתיחת הלב שתבוא.

ועל דרך זה יש ליישב כפל הלשון שדקדקו המפרשים, דכתיב (לט, מג) 'ירא משה את כל המלאכה והנה עשו אתה כאשר צוה ה' כן עשו ויברך אתם משה'. שתי העשיות מדגישות את ענין

שבת הגדול ופסח], יש ריבוי האור של 'מטבע של אש', ומצד שני יש בדרך כלל גם רפיון ידים במה שנוגע ל'למעשה'. ובכן לפחות כל זמן שעדיין יש ישיבה צריך כל אחד לקום ולומר מודה אני לפניך ה' ששמת חלקי מיושבי ביהמ"ד, שנתת לי לב להבין ולהשכיל. וכל אחד כאן יש לו מעלות מיוחדות באמת, זה בתורה זה בתפילה וזה בגמילות חסד, אכן יש מדרגות גבוהות מעל גבוהות, אבל כל אחד יש לו באמת מה להודות על חלקו. לפיכך קח את אלו הכוחות ותגבר על האוירה של סוף זמן שנושבת, ותתעקש ותלמד גם אם מאד נוח להתפתות ולהרפות ידים, אבל תעשה את שלך גם בלי טעם וריח, רק לעשות רצון ה', ואז תזכה שתשרה עליך שכינה, ותזכה לברכת משה רבינו.

ומענין לענין איתא מחידושי הרי"ם (כי תשא), על דברי המדרש הידועים (תנחומא תשא ג) שמשה רבינו זוקף את ראשם של ישראל בשבת שקלים, שאם הראש נזקף והגוף נשאר במקומו הרי זה ממש מיתה משונה, כעין תליה רח"ל. ויש להטעים בזה מאמרם ז"ל מי שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת, והוא נעקר לגמרי כמו שהמשילו שם. ובכן צריכים להיזהר ביותר שאם משה רבינו מגביה את השגתנו, שצריכים אנו לעומתו להגביה את המעשים שלנו, שלא יהיה הראש

חסד עם אחרים ויש לו עריבות בתפילה, והנה חברו יושב ומקנא, מי יתן והיה לי החשק שיש לו. הנה בזה הצדק עמו, שהעיקר המכוון הוא 'רחמנא ליבא בעי', שהתורה לא תהיה יבשה והתפילה לא תהיה ככפאו שד, ולכן טוב שאתה תובע מעצמך את ה' מטבע של אש', ואין אתה מסתפק ב'יוצא צו זיין'. אמנם טעות אחרת בידך, והוא שאינך מבין שהסיבה היחידה שיש לו הגעשמאק הזה הוא מפני שגם ביום שיש לו מוחין דקטנות הוא לומד בהתמדה ובלי התפעלות, ותוכל גם אתה לזכות לזה, 'בפיך ובלבבך לעשותו'.

ואולי י"ל שזה מה שנתקשה משה במחצית השקל, שתמה איך זוכים ליתן מטבע של אש שיהיה ראוי לאדנים, או כנ"ל שהאדנים יהיו כלים בעבורה. ע"ז הראהו ה' שאף אם אתה מסתכל על המטבע ורואה רק מחצית השקל של כסף, אבל בשמים רואים אותו אחרת. בשמים כל פעם שיהודי מקיים מצוה בדקדוק עם רצון לזכות ליותר, יהודי נותן מחצית השקל ומתקשה בזה כיון שהוא מתחשק לאש ה', אזי בשמי מרום מופיע מטבע של כסף כמטבע של אש בשלמות ממש.

ודבר זה טוב לזכור במיוחד בסוף הזמן, כשמגיעים ימי הפורים האלה. מצד אחד בזמנים הקדושים הללו, ד' פרשיות וימי הפורים [ובאמת כן הוא גם בחודש ניסן,

ומאה אלו אינם רק בכמות אלא גם באיכות הברכות. צריכים להתעמק יותר ויותר בכוונת הלב, ובכך מתקיים באדם 'בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא עליך וברכתיך'. ברכה זו של הקב"ה היא השראת השכינה.

וכמו שהבאנו, האדנים אלו שנעשו ממחציות השקל שתרמו בני ישראל, שעליהם נאמר 'והדל לא ימעט', היינו שדבר זה שוה לכל נפש ממש, גם היהודי 'הדל' שאינו מבין הרבה חוץ מלהודות ולהלל לאדון העולם שבראו והזמין לו לחם לאכול ובגד ללבוש, הרי גם הוא מצווה ועומד, וכידו לבנות אדנים למשכנו ולהביא על עצמו השראת השכינה. וגם 'העשיר לא ירבה', שגם הצדיק ובעל מדרגה שמרחף בעולמות העליונים, ושכמו באמת גבוהה למעלה מכל העם, אבל יסוד הבית שלו הוא האמונה פשוטה הנ"ל וקבלת עול מלכות שמים באופן הפשוט ביותר, וע"ז עומד כל הבית המפואר שהכין למשכן לה'. וכידוע מהבעש"ט זי"ע (יסוד העבודה מכתב כד) 'נאך אלע מיינע השגות בין איך א נאר און גלייב'. זהו היסוד ורק על זה יש קיום לארון ומנורה וכרובים ומזבח וקטורת.

תלוי בשמי השמים והשגות נפלאות ושאיפות חזקות, אבל המעשים יהיו שלא כפי ערכם בכלל, ואז רח"ל נמצא האדם תלוי בין השמים ובין הארץ. ולכן העיקר מצדנו הוא להרים את הלב ואת הגוף ע"י מעשה. וכמו שמביא נכדו השפ"א (פקודי תרומג) ש'בקע לגלגולת' בק"ע אותיות עק"ב, היינו שזקיפת הראש צריך לפעול על האדם להרימו בפועל מגלגלתו עד עקבו.

ברכות ואמונה פשוטה

ממחציות השקל שנדכו בני ישראל נתרמו האדנים, ואיתא בחז"ל שמאת האדנים מכוונים כנגד מאה ברכות שבכל יום. והעומק בזה מסביר חידושי הרי"מ, שבכל לב יהודי יש משכן לה', והיסוד של המשכן הזה הוא ענין הברכות, שמאה ברכות כוללות התפילות, ברכות הנהנין וברכות המצות, ובאלו מקבלים מלכותו יתברך על עצמנו בכל צעד ושעל, והיינו טעמא דנקראו 'אדנים', מלשון 'אדון'. והיינו אף שאדם יכול להתעלות למדרגות גבוהות מאד ע"י הדלקת המנורה עריכת השולחן וכו', ששייכים כמובן גם במשכן הפרטי של כל איש ישראל, אבל היסוד הוא קבלת אדנות ה' על עצמנו שוב ושוב, ע"י מאה פעם שאדם מכריז 'ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם'.

ונעשה גדרים וסייגים, כולי האי ואולי, נישמר שלא להיכשל בלשוננו חלילה, 'לא יקרע'.

ברו כתוכו

פעמון ורמון פעמון ורמון על שולי המעיל סביב לשרת כאשר צוה ה' את משה (לט, כו). נחלקו הראשונים בצורת הפעמונים ורימונים שהיו בשולי המעיל. לדעת רש"י (כח, לד) היו פעמונים ורימונים זה אצל זה, וכן לכאור' משמע מפסוק זה, 'פעמון ורימון פעמון ורימון', אמנם לדעת הרמב"ן (שם) היו הפעמונים בתוך הרימונים ממש. וכן משמע לשון הפסוק הקודם 'ויתנו את הפעלמנים בתוך הרמנים'. החת"ס הוא הכתוב השלישי ומכריע ביניהם, שהסדר היה פעמון ורימון שהיה פעמון בתוכו, ושוב פעמון ורימון ופעמון בתוכו. וכך שני הכתובים מיושבים על פשטם.

והענין בזה הוא שכמו שיש איסור לה"ר לדבר בגנות חברו, כן יש איסור חמור להתהלל ולפאר את עצמו. והמעיל בא לכפר על 'קול הרע' שהם כל מיני קולות רעים, ובכך הפעמון שמוציא קול רעש גדול בא לכפר על עון לה"ר הפשוטה, והפעמון שבתוך הרימון בא לכפר על אותו קול התפארות שהאדם מדבר על עצמו שהוא מלא מצוות כרימון. אמנם

פיוג לדיבור

ופי המעיל בתוכו כפי תחרא, שפה לפיו סביב, לא יקרע (לט, כג). בדרך כלל אין התורה מתארת עצות מעשיות איך לתפור ואיך להתקין כלים או בגדים, רק מצוה על הצורה הכללית, וכאן מדריך את האומנים לעשות כפי תחרא בכדי שלא יקרע, ויש להבין למה. אלא הענין הוא שאמרו חז"ל (זבחים פח: 'מעיל מכפר על לשון הרע. מנין, א"ר חנינא יבא דבר שבקול ויכפר על קול הרע'. והנה בעסקי דיבור מצינו עוד מקום שהתורה שינתה מהסדר הרגיל, שבדרך כלל יש איסורים מן התורה ורבנן עשו סייג לתורה, אבל במקום אחד התורה עצמה מצווה על הסייג וההרחקה – 'מדבר שקר תרחק'. והיינו משום שירדה תורה לסוף דעתו של אדם שהוא חושב לעצמו מה כבר עשיתי, דיברתי שקר, דיברתי בגנות פלוני, ריכלתי על אלמוני, אבל לא הרמתי ידים, לא גנבתי את רכושו, ס"ה כמה דיבורים ביני לבין חברי. לכן הזהירה התורה ועשתה גדר לומר 'מדבר שקר תרחק'. לא רק שלא תאמר שקר גם בעזות מצח, אלא גם שקר קל יותר, מיחזא כשיקרא, גם מזה תברח ותרחק כמטחוי קשת.

ולכן גם בענין המעיל שמרמז על לה"ר, צריכים לעשות בו גדר חזק מאד כדי שלא יקרע, והכתוב בעצמו עושה כאן משמרת למשמרת. וע"י שנבין את זה

וכבר אמרתי לכם ווארט נורא, שבמעשה המשכן רואים הבדל בין הפרוכת, שהיא 'מעשה חשב יעשה אתה כְּבִימִים' (כו, לא), ומפרש רש"י 'שזו היא אריגה של שני קירות, והצוירין שמשני עבריה אינן דומין זה לזה', אבל אצל המסך כתיב 'מעשה רוקם', ומפרש רש"י 'הצורות עשויות בו מעשה מחט, כפרצוף של עבר זה כך פרצוף של עבר זה'. אומר השינאווער רב שהפרוכת מרמזת על הצדיק שעומד אצל קודש הקדשים, והוא באמת צריך שיהיו לו שתי צורות אחת לפנים בקודש, ואחת מה שהוא מראה לחוץ. וכן היה אצל צדיקי אמת, שהסתירו מדרגתם ולא ראו עליהם מאומה בחוץ, אבל המסך העומד בין הקודש ובין החצר, מרמז לאנשים פשוטים כמונו, ואין צורך וגם אין תכלית בשבילנו לעשות שתי צורות, אדרבה, שיהיה דוקא תוכו כבדו וברו כתוכו¹.

וכבר אמרתי לכם זאת בשם הרב מסאטמאר, שאם מתחשק לאדם ללמוד

לכל כלל יש יוצא מן הכלל, ולפעמים מותר לאדם להתפאר, כההיא דכתיב (תהלים קיב, ט) 'פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד', שאע"פ שפזר את ממונו באופן של פז"ר שנוטריקון פעמון זהב רמון, מ"מ צדקתו עומדת לעד, שעדיין זכותו קיימת לו לעד. וכדמטיא משמיה דבעל התניא שבכל התורה אומרים 'אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון לבו', אבל במצוות צדקה אומרים 'אחד המכוון ואחד שאינו מכוון ובלבד שירבה' כי מה אכפת לפני זה שאכל עכשיו לשבעה אם אתה מקבל כבוד מזה, ואם אתה תורם בשביל כמה מחיאות כפיים.

ונ"ל שגם אם ודאי צריכים מאד להיזהר לא להשמיע קול רע חלילה, 'צו בלאזען פון זיך', שזה מגונה מאד ועון פלילי, אבל גם אין לו לאדם להתחבא וללמוד בצינעא כי אולי אם ילמד בקול בפרהסיה יבוא להתגאות. מחשבות אלו מגיעות מדמיונות גדולים, ומחשבות פסולות הם.

ורית, והבריות מואסים בזה. בחר צעיר חושב שאם יעשה שטות כזו ימצא תן ושכל טוב בעיני פלוני, ואולי יתן לו תרומה לשיבה, טעות גדולה בידו. הרי כל השנים שעברו שמענו מבעלי בתים שקיסלו את בחורינו בזה שהם צנועים, 'איידעלע חסידישע בחורים', וזה האמת. ולכן חבל להתחפש בפורים לאיש פרוע ומתהולל.

¹ ואידי דבענין תוכו וברו עסקינן, אדבר בדברים העומדים על הפרק. והוא בענין הקבוצות שאוספים כסף בפורים, זה טוב שבחורים ששים ושמים בפורים, זו מצות היום, אבל צריכים לזכור מי אתם, אתם חסידישע בחורים, וצריכים להתנהג כך תמיד, גם בפורים. כל הכובעים המשונים והריקודים של הוללות אין בהם שום טעם

הקדשים, אבל אנו בגדר 'מסך', שאנו עומדים במקום קדוש מאד, אבל צדקה תהיה לנו אם נעשה בעצמנו מעשה רוקם, צורה אחת לפנים ולחוץ. וכמה תורה וקדושה תוכל להרבות בעולם כן והכל יהיה על חשבנך.²

*

יה"ר שנזכה לבנות 'משכן העדות', עדות לבאי עולם ששכינה שורה בישראל, ובעיקר עדות לכל אדם לעצמו, שגם אחרי חטא העגל יכול להתעקש ולבנות בלבו משכן לאביר יעקב. וגם אם אינו מרגיש את המטבע של אש, ידע שאם יעשה מעשה, ויחזור ויכפול במעשה, יזכה לברכת משה רבינו 'יהי נעם ה' אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו'.

בקול עם געשמאק, שילך לביהמ"ד כי שם גם ילמד יותר טוב, וגם אולי יראה אותו אדם אחר, ויקנא בו ויאמר לעצמו, גם אני רוצה לטעום מנועם ה', והוא יתיישב ללמוד על שולחן אחר, וכן הלאה. ומי יודע איזו זכות תוכל להביא על עצמך בזה. משל למה הדבר דומה למי שיש לו אלף דולר, ויכול להשאירו תחת מיטתו או להשקיעו במקום טוב שיוכל להרויח עליו כהנה וכהנה, כל מי שיש לו מח בקדקדו מבין שחבל כל רגע להניח מעותיו בטלים. כן הדבר הזה, אם אתה לומד ממילא למה לא תעשה קול תורה בביהמ"ד וממך יראו וכן יעשו. אכן חלילה לא תרעיש את הפעמון שבתוך הרימון לומר תסתכלו עלי, אבל אתה מבין בעצמך שאתה אינך בגדר 'פרוכת' עדיין, אנו רחוקים מאד מקודש

אבל זה מזכיר לי פעם בהיותי בישיבה מסר המשגיח שמועס על חשיבות אמירת תהילים והיתה באמת התעוררות לזה. אחרי שגמר שאל לו בחור בקצת לגלוג 'וכי מה רע בפרק משניות'. ענהו המשגיח, אכן, צדק רב בדבריך, אבל אני שואלך שתשפוט לבד, האם שאלתך זאת באה מצד הקדושה, שאתה באמת חושב שיהיה לתועלת יותר גדול ללמוד משניות או שאתה סתם רוצה להתלוצץ ולקרר את האמבטיה. אולי תוכל למצוא ראייה לאחד מן הצדדים, שהרי עד עתה לא עלה על לבך ללמוד משניות, ולמה זה עתה החלטת כן. ודפח"ח.

וכבר אמרתי לכם מה שאמר לי אבא שבפורים יכולים לבחון את האדם שהוא מתחפש למה שהוא רוצה להיות כל השנה, מי שלובש כפורים בגדי משי ולבנים כמו הרבי שלו, סימן שבעצם כל השנה רוצה להתדמות לרבו, אבל אינו יכול ממדת דרך ארץ, והרי זה סימן טוב מאד. אבל יש כאלה שמתלבשים כפורים רח"ל קשה להתסכל בהם שנראים ממש כיושבי קרנות, ואף גרוע מהם, ומה זה אומר על הפנימיות.

² ולכן להרבות לימוד בצוותא, חשבתי לעשות תקנה חדשה בנוגע לבין הזמנים... ואני יודע שאולי יש עצות יותר טובות מזה,